

تسبیح زهرا هدیه آسمانی

پسندید؟ به آسمان هدیه آید

اسماعیل محمدی

• تسبیح زهرا هدیه آسمانی

• تسبیح حضرت زهرا، به چه معنی است؟

- الله اکبر، اولین ذکر تسبیحات حضرت زهرا
- الحمد لله، دومین ذکر تسبیحات حضرت زهرا
- سبحان الله، سومین ذکر تسبیحات حضرت زهرا

• فضیلت و آداب تسبیح حضرت زهرا

• اوقات و مکانهای تسبیح حضرت فاطمه

تسبیح زهرا هدیه آسمانی

ستارگان درخشانتر از همیشه تاریخ در آسمان مدینه پرتو افشانی می کردند. شمیم عطر محمدی (ص) در کوچه های مدینه پراکنده بود و یاس علوی، آنگاه که به معراج نماز می رفت، نورش برای اهل آسمان می درخشید و بر چهره اهل زمین نور می پراکند.

در آن هنگام فاطمه (س) از سختی کارهای خانه در زحمت بود. [۱] امیر مؤمنان (ع) آنگاه که چنین دید به فاطمه توصیه کرد، نزد پدر برود و خدمتکاری درخواست کند تا در امور منزل یار و همکارش باشد. [۲].

وقتی پیامبر (ص) از خواسته آنان آگاهی یافت، فرمود: «ای فاطمه چیزی به تو عطا کنم که از خدمتکار و دنیا با آنچه در آن است، ارزشمندتر است؛ بعد از نماز سی و چهار مرتبه «الله اکبر» و سی و سه مرتبه «الحمد لله» و سی و سه مرتبه «سبحان الله» بگو و آن را با لا اله الا الله ختم کن. این کار برایت از چیزی که می خواهی و از دنیا و آنچه در آن است، بهتر است». [۳].

در آن لحظه که این هدیه آسمانی به فاطمه (س) عطا شد، فرمود: «از خدا و رسول خدا راضی شدم». [۴]. درک هدیه بزرگی که رسول اکرم (ص) به فاطمه (س) اعطاء کرد، بالاتر از طاقت غیر معصوم است، به گونه ای که انسان از وصف آن عاجز می ماند و فقط از سرچشمه گفتار معصومین (ع) است که تا اندازه ای می توان از برکاتش بهره مند شد.

امام باقر (ع) درباره تسبیح حضرت فاطمه (س) می فرماید: «خداوند متعال با هیچ ستایشی، بالاتر از تسبیحات فاطمه زهرا (س) عبادت نشده است. و اگر چیزی افضل از آن وجود داشت، رسول خدا (ص) آن را به فاطمه (س) اعطاء می کرد». [۵].

تسبیح حضرت فاطمه (س) که به مناسبت مداومت آن حضرت در انجام آن به وی منسوب گردید، در واقع تسبیح

حق تعالی است! حضرت امام خمینی در کتاب اربعین حدیث چنین می‌نگارد: «...پر واضح است که تسبیح و

تقدیس حق تعالی مستلزم علم و معرفت به مقام مقدس حق و صفات جلال و جمال اوست.» [۶].

تسبیح عبادتی برگزیده است که هر کس در سیر معنوی خویش به قدر طاقت و معرفتش از آن بهره می‌گیرد و

ائمہ: قبل از خلقت عالم مادی، به تسبیح ذات اقدس حق مشغول بودند.

حضرت امام خمینی؛ در باب اشاره به مقامات ائمہ در کتاب اربعین حدیث چنین می‌نگارد: «برای اهل بیت عصمت

و طهارت، علیهم الصلوٰۃ و السلام، مقامات شامخه روحانیه‌ای است در سیر معنوی الی الله، که ادراک آن علما نیز

از طاقت بشر خارج و فوق عقول ارباب عقول و شهود اصحاب عرفان است؛ چنانچه از احادیث شریفه ظاهر می‌شود

که در مقام روحانیت با رسول اکرم (ص) شرکت دارند و انوار مطهره آنها قبل از خلقت عوالم، مخلوق اشتغال به

تسبیح و تحمید ذات مقدس داشتند.» [۷].

تسبیح از جهتی دیگر عبادتی عمومی بین تمام مخلوقات است، حضرت امام؛ در این باره می‌فرماید: «آیه شریفه

اَوْ يَسْبِحُ لَهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ] دلالت کند بر تسبیح جمیع موجودات حتی نباتات و جمادات و تخصیص آن

به ذوی العقول از احتجاب عقول ارباب عقول است.» [۸].

و باز می‌فرماید: «بالجمله، سربان حیات و تسبیح شعوری علمی اشیاء را باید از ضروریات فلسفه عالیه و مسلمات

ارباب شرایع و عرفان محسوب داشت، ولی کیفیت تسبیح هر موجودی و اذکار خاصه‌ای که به هر یک اختصاص

دارد، و اینکه صاحب ذکر جامع انسان است و سایر موجودات به مناسبت نشئه خود ذکری دارند.» [۹].

[۱] ر ک: اسرار و آثار تسبیح حضرت زهرا، علیرضا رجالی تهرانی، ص ۹. (حدیث امام صادق (ع)).

[۲] ر ک: همان ص ۱۸.

[۳] ر ک: تسبیحات حضرت زهرا (س)، عدنان زعفرانی، ص ۹.

[۴] همان، ص ۲۱.

[۵] تسبیحات حضرت زهراء، ص ۱۰، به نقل از علل الشرایع/۳۶۶.

[۶] همان، ص ۱۴. «ما عبدالله بشيء من التحميد افضل من تسبيح فاطمة (س). ولو كان شيء افضل منه لنحله

رسول الله (ص) فاطمة (س).».

[۷] شرح چهل حدیث (اربعین حدیث) امام خمینی؛، ص ۴۱۷.

[۸] همان، ص ۵۵۱.

[۹] همان، ص ۶۵۴.

تسبیح حضرت زهرا، به چه معنی است؟

الله اکبر، اولین ذکر تسبیحات حضرت زهرا

در تسبیح فاطمی (س)، انسان با گفتن «الله اکبر» به نهایت عجز خود اعتراف می کند و به ناتوانیش به درگاه الهی

بارها اقرار می کند.

جمیع بن عمیر گوید: در محضر امام صادق (ع) بودم، حضرت از من پرسید: جمله «الله اکبر» یعنی چه؟ گفتم:

یعنی خدا از همه چیز بزرگتر است، حضرت فرمود: مطابق این معنی، خدا را چیزی تصور کرده و سپس مقایسه با

سایر اشیاء کرده ای و او را بزرگتر از آن چیزها تصور نموده ای.

عرض کردم: پس معنی الله اکبر چیست؟ حضرت پاسخ داد: معنایش این است که؛ «الله اکبر من ان یوصف؛ خداوند بزرگتر از آن است که توصیف گردد.» [۱].

[۱] همان، ص ۶۵۶.

الحمد لله، دومین ذکر تسبیحات حضرت زهرا

پس از آن که انسان به عجز و ناتوانی خویش در شناخت خالق اعتراف کرد، با گفتن الحمد لله که از افضل اذکار تسبیح است، وارد مرحله بعدی می شود.

حضرت امام خمینی؛ در باب حمد می فرماید: «حمد خدا مساوق شکر است؛ چنانچه در روایات کثیره وارد است که، کسی که بگوید: الحمد لله، شکر خدا را ادا کرده؛ چنانچه [امام صادق (ع)] فرمود: شکر هر نعمتی، واگر چه بزرگ باشد این است که حمد خدای عز و جل کنی.»

و... [امام صادق (ع)] فرمود:... کمال شکر گفتن مرد است، الحمد لله رب العالمین... و در حدیثی حماد بن عثمان گفت: بیرون آمد حضرت صادق (ع)، از مسجد و حال آنکه گم شده بود مرکوب آن حضرت. فرمود: «اگر خداوند رد کند آن را به من، هر آینه شکر می کنم او را حق شکر او». گفت درنگی نکرد تا آنکه آن مرکوب آورده شد. پس فرمود: «الحمد لله». قائلی عرض کرد: «فدایت شوم، آیا شما نگفتید که شکر خدا می کنم حق شکر او را؟» فرمود: «آیا نشنیدی که من گفتم: الحمد لله.»

از این روایت معلوم می شود که حمد خداوند افضل افراد شکر لسانی است. [۱].

[۱] اسرار و آثار تسبیح حضرت زهرا (س)، ص ۴۸ به نقل از معانی الاخبار.

سبحان الله، سومین ذکر تسبیحات حضرت زهرا

شخصی از حضرت علی (ع) پرسید: معنی سبحان الله چیست؟ حضرت فرمود: «سبحان الله» تعظیم مقام بلند و با عظمت خدا و منزله دانستن او از آنچه که مشرکان می‌پندارند، است و زمانی که بنده این کلمه را می‌گوید، همه فرشتگان بر او درود می‌فرستند.» [۱].

بعد از آنکه رسول اکرم (ص) تسبیحات را به کوثرش عطا کرد، حضرت فاطمه (س) ابتدا رشته‌ای از پشم تابیده و با آن به تسبیح پرداخت. تا این که حضرت حمزه بن عبدالمطلب شهید شد، پس حضرت فاطمه از تربت قبر آن بزرگوار خاک برداشت و تسبیح ساخت و با آن تسبیح می‌کرد و مردم نیز چنان کردند و چون سیدالشهدا حسین بن علی (ع) شهید شد، سنت شد که از تربت آن امام مظلوم تسبیح سازند و با آن ذکر گویند.

درباره ثواب تسبیح حضرت زهرا (س) با تربت امام حسین (ع) از حضرت صاحب الامر (عج) روایت شده است که: هر که تسبیح تربت امام حسین (ع) را در دست داشته باشد و ذکر را فراموش کند، ثواب ذکر برای او نوشته می‌شود.

از حضرت صادق (ع) نقل شده است که تسبیح تربت آن حضرت، ذکر می‌گوید، بی‌آنکه آدمی ذکر گوید و فرمود که یک ذکر یا استغفار که با تربت حضرت اباعبدالله (ع) گفته می‌شود برابر با هفتاد ذکر که با چیز دیگر گفته شود است. و اگر بی ذکر تسبیح را بگرداند به عدد هر دانه، هفت تسبیح برای او نوشته می‌شود.

به روایت دیگر، اگر با ذکر تسبیح را بگرداند، به هر دانه چهل حسنه برای او نوشته می شود.

مروی است که حوریان بهشت وقتی فرشته‌ای را می بینند که به زمین می آید از او درخواست می کنند تا تسبیح و تربت حضرت حسین (ع) را برایشان بیاورد.

از حضرت موسی (ع) نقل شده است: پنج چیز همیشه همراه انسان پرهیزکار است؛ مسواک، شانه، سجاده نماز، تسبیح که سی و چهار دانه داشته باشد و انگشتر عقیق. [۲].

[۱] شرح چهل حدیث، امام خمینی، ص ۳۴۹.

[۲] اسرار و آثار تسبیح حضرت زهرا (س)، ص ۵۲ به نقل از معانی الاخبار.

فضیلت و آداب تسبیح حضرت زهرا

روایات زیادی در این باب در کتب معتبر وجود دارد و گستردگی روایات و عنایت اکثر ائمه به ذکر سخنی درباره تسبیح از عظمت آن پرده بر می دارد.

حضرت مهدی -عجل الله تعالی فرجه الشریف)، درباره تسبیح فرمود: «ان فضل الدعاء و التسبیح بعد الفرائض

علی الدعاء بعقب النوافل، کفضل الفرائض علی النوافل. فضیلت دعا و تسبیح بعد از نمازهای واجب در مقایسه با

دعا و تسبیح پس از نمازهای مستحبی، مانند فضیلت واجبات بر مستحبات است.» [۱].

امام صادق (ع) نیز به فضیلت تسبیح بعد از نمازهای واجب چنین اشاره کرد: «من سبح تسبیح فاطمه الزهراء (س) قبل ان یشئ رجلیه من صلاة الفریضه، غفر الله له. هر کس بعد از نماز واجب تسبیح فاطمه زهرا (س) را به جا آورد، قبل از اینکه پای راست را از بالای پای چپ بردارد، جمیع گناهایش آمرزیده می شود.» [۲].

و در حدیثی دیگر فرمود: «من سبح تسبیح فاطمه (س)، فقد ذکر الله الذکر الكثير. کسی که تسبیح فاطمه زهرا (س) را بگوید، خدا را به ذکر کثیر یاد کرده است.» [۳].

روزی امام صادق (ع) ابوهارون را مخاطب ساخت و از تعلیم تسبیح حضرت فاطمه به کودکان سخن گفت: «یا ابا هارون، انا نامر صبیاننا بتسبیح فاطمه (س) کما نامرهم بالصلاة، فالزمه، فانه لم یلزمه عبد فشقی. ای ابوهارون، ما تسبیح فاطمه (س) را به فرزندان خود سفارش می کنیم همچنانکه آنها را به نماز توصیه می کنیم. تو نیز بر آن مداومت کن.

زیرا هر بنده ای که بر آن مواظبت و مداومت کند، سرانجام نیکو خواهد داشت.» [۴].

در جای دیگر حضرت از عظمت تسبیحات حضرت زهرا (س) در مقابل نمازهای مستحبی چنین یاد کرد: «تسبیح فاطمه (س) فی کل یوم فی دبر کل صلاة احب الی من صلاة الف رکعة فی کل یوم. تسبیح حضرت فاطمه (س) در هر روز، به دنبال هر نماز، نزد من از هزار رکعت نماز (مستحبی) در هر روز، محبوبتر است.» [۵].

امام هادی (ع) فرمود: «لنا اهل البیت عند نومنا عشر خصال: الطهارة،... و تسبیح الله ثلاثا و ثلاثین و تحمیده ثلاثا و ثلاثین، و تکبیره اربعا و ثلاثین... ما اهل بیت به هنگام خواب ده کار را انجام می دهیم: وضو گرفتن،... و سی و سه مرتبه «سبحان الله» گفتن، و سی و سه مرتبه «الحمد لله» گفتن، و سی و چهار مرتبه «الله اکبر» گفتن و...» [۶].

خواص و آثار فراوان دیگری برای گوینده تسبیحات آن حضرت ذکر شده که برخی از آنها بدین قرار است:

ناکام و ناامید نشدن، [۷] دور کردن شیطان [۸]، برطرف نمودن سنگینی گوش [۹]، نجات یافتن از شقاوت و بدبختی [۱۰]، باعث سنگینی اعمال، خوشنودی خداوند و رفتن به بهشت می شود. [۱۱].

[۱] کلیات مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی، کتاب باقیات صالحات.

[۲] از هر معصوم چهل حدیث، محمد علی کوشا، ص ۳۶۴.

[۳] اسرار و آثار تسبیح حضرت زهرا (س) ص ۱۲ به نقل از تهذیب ج ۲، ص ۱۰۵.

[۴] تسبیحات حضرت زهرا (س)، ص ۱۱.

[۵] همان، ص ۱۵.

[۶] همان، ص ۱۶.

[۷] همان، ص ۱۶.

[۸] همان، ص ۲۰.

[۹] همان، ص ۲۳.

[۱۰] همان، ص ۲۸.

[۱۱] اسرار و آثار تسبیح حضرت زهرا (س)، ص ۳۹.

اوقات و مکانهای تسبیح حضرت فاطمه

اسرار و آثار تسبیح حضرت زهرا (س)، ص ۱۴.

از اوقات مختلف و مکانهای زیادی برای تسبیح حضرت یادشده که برخی عبارتند از: بعد از نمازهای واجب و مستحبی، به هنگام خواب، پس از نمازهای استغاثه به حضرت فاطمه (س) و نماز زیارت حضرت رسول (ص) و نماز زیارت حضرت امیرالمؤمنین و نماز حضرت ولیعصر (عج) در مسجد صاحب الزمان جمکران و قبل از زیارت حضرت معصومه (س) در قم به گونه‌ای که سبحان الله قبل از الحمدلله گفته می‌شود.